

EDUSKUNNAN KIRJELMÄ HALLITUKSEN KIRJELMÄSTÄ EDUSKUNNALLE AHVENANMAAN MAAKUNTAPÄIVIEN ALOITTEESTA¹

Eduskunnan kirjelmä ja aikaisemmat vaiheet

Oikeusministeriöön on 20.12.2023 saapunut Eduskunnan kirjelmä Hallituksen kirjelmästä Eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta (EK 20/2023 vp — M 3/2023 vp). Lakialoite sisälsi ehdotuksen laiksi vaalilain (714/1998) muuttamisesta siten, että Suomi olisi jaettuna kahteen vaalipiiriin Euroopan parlamentin vaaleissa, jolloin Ahvenanmaan maakunta muodostaisi yhden vaalipiirin ja Suomesta valittavista jäsenistä Euroopan parlamenttiin yksi heistä valittaisiin Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä.

Eduskunnan kirjelmässä todetaan, että eduskunta on hylännyt Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen. Kirjelmän mukaan aloitteesta on perustuslakivaliokunnan mietintö (PeVM 2/2023 vp).

Tasavallan presidentti päätti istunnossa 2.11.2023 antaa Ahvenanmaan maakuntapäivien edellä tarkoitetun aloitteen eduskunnalle käsiteltäväksi.² Esittelyssä ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta syntynyt päätös nojasi perustuslain 58 §:n 3 momentin 4 kohtaan tasavallan presidentin toimivallasta Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, mukaisissa asioissa sekä itsehallintolain 22 §:ään. Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään Ahvenanmaan maakuntapäivien oikeudesta tehdä eduskunnalle lainsäädäntöaloitteita. Itsehallintolain 22 §:än perustuen maakuntapäivien lakialoitteen antamisessa eduskunnalle ei ole harkintavaltaa vaan kyse on aloitteen toimittamisesta eduskunnalle (HE 73/1990 vp. s. 73/I). Maakuntapäivien lakialoite toimitettiin eduskunnalle hallituksen kirjelmällä. Päätöksestä ei siinä yhteydessä tiedotettu maakuntapäiville.

Päätöksenteko Eduskunnan kirjelmän toimittamisesta Ahvenanmaan maakuntapäiville

Tasavallan presidentin toimivallasta Ahvenanmaan itsehallintolain mukaisissa asioissa säädetään perustuslain 58 §:n 3 momentin 4 kohdassa. Sen mukaan presidentti päättää ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta itsehallintolaissa tarkoitetuista muista kuin maakunnan taloutta koskevista asioista.

Itsehallintolain 14 §:n 2 momentin mukaan maaherra antaa maakuntapäiville presidentin esitykset ja tiedonannot. Tällaiset esitykset ja tiedonannot ovat tasavallan presidentin perustuslain 58 §:n 3 momentin 4 kohdan ja itsehallintolaissa säädetyn perusteen nojalla tekemät päätökset lähettää eräät asiat maakuntapäivien käsiteltäväksi tai tietoon. Nämä asiat liittyvät esimerkiksi Ahvenanmaan itsehallintolain säätämistä tai muuttamista koskeviin hallituksen esityksiin sekä Ahvenanmaan maakuntapäivien

¹ VN/36303/2023

² VN/29466/2023

suostumuksen hankkimiseen maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvan kansainvälisen sopimuksen voimaan saattamiseksi.

Hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti on syytä toimittaa Ahvenanmaan maakuntapäiville eduskunnan edellä tarkoitettu kirjelmä maakuntapäivien lakialoitteen eduskuntakäsittelystä. Eduskunnan maakuntapäivien lakialoitteeseen antamaan vastaukseen nähden ei ole toista menettelyä tiedottaa maakuntapäiville siitä kuin mitä perustuslain 58 §:n 3 momentin 4 kohdassa ja itsehallintolain 14 §:ssä säädetään. Näin on menetelty ensimmäisen kerran maakuntapäivien vuoden 2006 vaalilakialoitteeseen liittyen (EK 51/2006 vp – M 3/2006 vp; esittely 16.3.2007 tasavallan presidentille).

Esitys

Tasavallan presidentti päättää merkitä Eduskunnan kirjelmän pöytäkirjaan sekä lähettää kirjelmän Ahvenanmaan maakuntapäivien tietoon.³

³ Oikeusministeriön tarkoituksena on toimittaa maaherralle tasavallan presidentin Ahvenanmaan maakuntapäiville osoittaman kirjelmän päätöksestä. Maaherran on määrä luovuttaa presidentin kirjelmän maakuntapäiville. Kirjelmään liitettäisiin eduskunnan muistiossa tarkoitettu kirjelmä ja perustuslakivaliokunnan maakuntapäivien aloitteen eduskuntakäsittelyn yhteydessä antama mietintö.